

TRANG PHỤC TRUYỀN THỐNG CỦA NGƯỜI H'MÔNG Ở MỘT SỐ ĐỊA PHƯƠNG MIỀN NÚI PHÍA BẮC

LÊ NGỌC QUYỀN

Với gần 60 vạn người, dân tộc H'mông cư trú trên một dải vùng cao của các tỉnh Lạng Sơn, Cao Bằng, Hà Giang, Tuyên Quang, Yên Bái, Lào Cai, Lai Châu, Sơn La, Hòa Bình, Thanh Hóa, Nghệ An, v.v... Là một dân tộc còn có cư dân sống du canh, du cư, nền kinh tế tự cấp tự túc, nên ngoài sản xuất lương thực, thực phẩm, đồng bào còn chế tác trang phục phục vụ nhu cầu sinh hoạt hàng ngày.

Trang phục là bộ phận của văn hóa vật chất, phản ánh nếp sống cộng đồng, là đặc trưng văn hóa của dân tộc. Dựa vào đặc điểm trang phục người ta có thể dễ dàng nhận ra dân tộc này hoặc dân tộc khác. Bài viết này, muốn giới thiệu những nét chung và riêng của trang phục H'mông mà chúng tôi đã có dịp khảo sát, nhằm góp phần hiểu biết thêm về văn hóa của họ.

1. Đôi nét về cách phân loại trang phục

Để nhận biết một loại hình trang phục, người ta có nhiều cách phân loại, nhưng dù cho cách phân loại như thế nào cũng tùy thuộc vào yêu cầu của việc xem xét nó. Hiện nay, thường có những cách phân loại sau: phân loại theo giới tính (áo nam, áo nữ...), phân loại theo lứa tuổi (quần ông già, quần trẻ em...), phân loại theo nghề nghiệp (quần áo công nhân, công an, bộ đội...); và nhiều kiểu phân loại khác như: phân loại theo địa vị xã hội, tôn giáo tín ngưỡng, theo cách ăn mặc, v.v... Tuy vậy, khi nói đến trang phục là nói đến y phục và trang sức. Y phục là bộ phận chính trong trang phục, nó là cái che đậy và tôn thêm vẻ đẹp cho cơ thể.

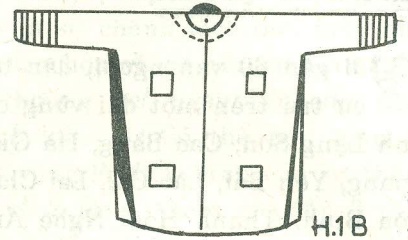
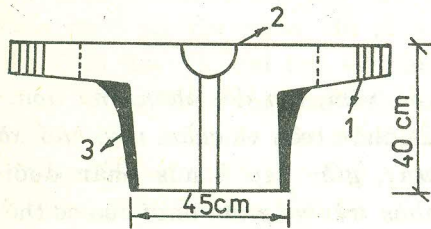
Đó là áo, yếm, tạp dề, khăn, mũ nón, ô dù của nửa phần trên và quần, váy, khố, xà cạp, thắt lưng, giày dép ở nửa phần dưới (xác định phần trên và phần dưới của cơ thể được tính từ vùng eo). Trang sức là hình thức tôn vẻ đẹp cơ thể, gồm cách để tóc, các hình thức xăm mặt, mình, nhuộm móng tay, móng chân, đánh mắt, kẻ mi, cà răng căng tai, khâu tai, bịt răng vàng, đeo đồ trang sức bằng vàng bạc, vòng cổ vòng tay, xà tích, v.v...

Y phục và trang sức vừa bảo lưu truyền thống, nói lên đặc điểm cơ bản của dân tộc, nhưng đồng thời lại có tính lịch sử để luôn luôn hòa nhập vào sự phát triển văn hóa của các cộng đồng dân tộc anh em sống bên cạnh, và hơn nữa trang phục cũng mang tính địa phương rõ nét - vùng này vùng kia, nhóm này nhóm khác.

2. Trang phục truyền thống của các nhóm H'mông

Trang phục truyền thống của người H'mông hiện nay còn bảo lưu rõ nét là nữ phục, còn nam phục ở nhiều nhóm nhất là lớp thanh niên không được sử dụng rộng rãi. Do sự giao lưu văn hóa ngày một mở rộng, y phục của nam giới có nhiều đổi mới, song những nét về trang phục cổ truyền vẫn bảo lưu ở một mức độ nhất định.

Áo đàn ông mặc rất ngắn, chỉ che đủ phần ngực và lưng trên còn khoảng bụng, thắt lưng (từ gấu áo xuống cạp quần) để hở. Trước đây chưa có áo lót "Đông xuân", người ta cứ phải để da thịt chống chọi với thiên nhiên khắc nghiệt nên lớp da hở đó thường đen bóng, ngày nay để khắc phục,

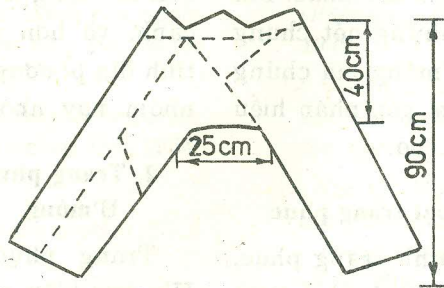

1. Ỗn tu (Khoanh mầu)
2. Chạ đá (Cổ áo)
3. Lu chẻ (Xẻ nách)

H.1 A

H.1 B

H.1: Áo nam H'mông (ở xã Phù Nhi - Thanh Hóa)

H.2: Quần nam H'mông (xã Phù Nhi - Thanh Hóa)

họ mặc chiếc áo lót vào trong chiếc áo truyền thống. Áo H'mông nam may theo kiểu xẻ ngực, cúc vải, ống tay dài, tay áo có các khoanh vải màu (*tu tày xo*) và tùy theo các

nhóm mà khoanh màu có những điểm khác nhau. Quần (*lu tri*) của đàn ông may bằng vải nhuộm chàm đen, đứng rộng và thấp, ống rộng từ 30cm trở lên.

Sự khác biệt trang phục giữa các nhóm H'mông chủ yếu ở nữ phục và cũng chính dựa vào để phân biệt các nhóm:

- H'mông Hoa. Áo (lút so), quần (lu tri) của nam cũng giống như các nhóm H'mông

Hình 3. Áo Váy H'mông Hoa

khác, tuy vậy cũng có vài chi tiết khác nhau. Áo nam H'mông Hoa khác áo nam H'mông Trắng ở vạt trước và ống tay. Hai vạt trước của H'mông Hoa khâu đắp thêm một vạt phụ bên trái, để cài khuy bên nách, gần giống

cách cài khuy áo Tày, Nùng. Ống tay áo H'mông Hoa đắp thêm 3 khoanh màu trắng gần cửa tay (*in tu xo lâu*). Áo không may cổ đứng, nhưng mép cổ viền vải khác màu.

Áo nữ may ngắn, xẻ ngực và may 2 lần vải. Trước đây đồng bào hoàn toàn may bằng vải lanh tự dệt nhuộm chàm đen, nay nhiều người may bằng vải láng đen mua ở chợ. Cổ áo cắt hình cái thìa, xẻ tà cao 15cm, nẹp tà đắp thêm vải khác màu có hoa văn, nẹp ngực có 2 miếng vải hoa văn chiều rộng 7cm và chiều dài 37cm (tùy thuộc chiều cao người mặc). Nẹp ngực bên phải dài hơn bên trái 2 - 3cm và khi mặc khép 2 vạt áo lại với nhau tạo nên một dải hoa văn trước ngực. Cổ áo phía sau đắp thêm miếng vải rộng 17cm dài 23cm, gọi là cái yếm cổ (*đa sò lờ*) có thêu, ghép hoa văn rất đẹp, đây là đặc điểm cơ bản nhất của áo nữ H'mông (nhóm H'mông nào cũng có cái yếm cổ này). Gấu áo H'mông Hoa đắp thêm miếng vải có hoa văn rộng 10cm.

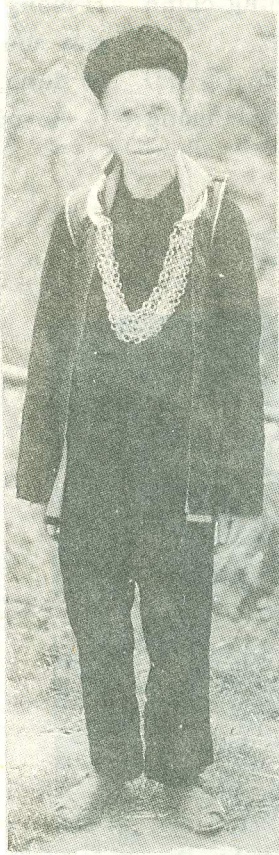
Trong các ngày hội, lễ tết người H'mông Hoa còn mặc chiếc áo trang trí hoa văn từ 1/3 thân áo trở xuống. Mô típ trang trí hoa văn trên nền áo chủ yếu là các đường xoáy ốc giữa các đường thẳng song song. Kỹ thuật tạo hoa văn là ghép vải màu, thêu và dệt.

Váy (*dải tra*) của người H'mông Hoa là loại váy hở, xếp ly vừa vòng bụng còn phía dưới xòe rộng. Váy may bằng loại vải lanh tự dệt

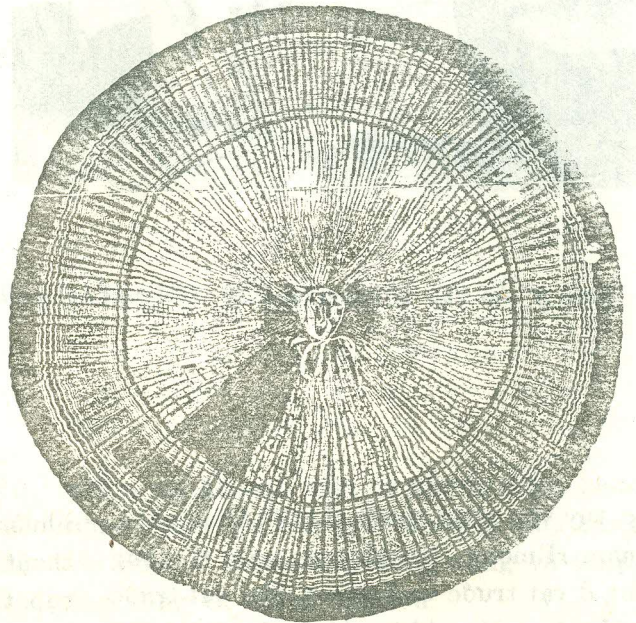
nhuộm chàm và trang trí hoa văn bằng kỹ thuật vẽ sáp ong ở chân váy. Váy có 3 phần: cặp, thân và gấu. Cặp váy (*lũa ta*) màu trắng, rộng 6cm (1 mảnh vải rộng 12cm gấp đôi khâu kẹp lấy thân váy), hai đầu có dây buộc

Hình 4

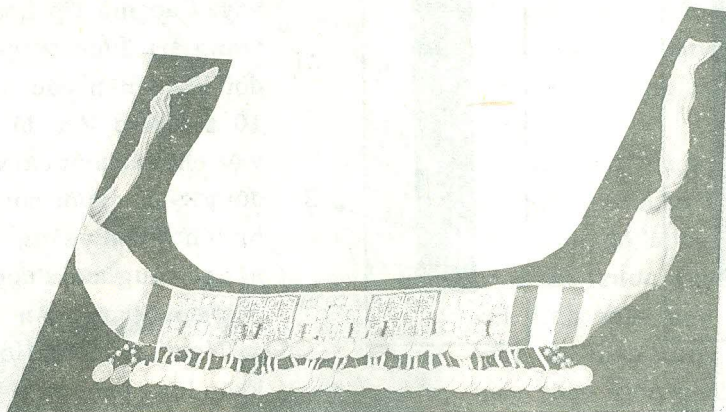
: Áo khoác ngoài H'mông Đen

vào người. Cạp váy may rộng hơn vòng bụng 1,2 - 1,5 lần. Thân váy là một tấm vải có chiều cao 55 - 60cm (tùy chiều cao người mặc) và có chiều dài (chu vi) từ 3 mét đến 5 mét, được xếp ly (hàng trăm nếp ly) vừa vào cạp váy. Phần thân váy trang trí hoa văn theo phương pháp dùng sáp ong vẽ vào nền váy rồi nhuộm chàm, khi nhuộm xong người ta giặt bằng nước nóng để sáp ong tan đi tạo thành hoa văn rất đẹp. Thời gian vẽ sáp ong lên thân váy rất lâu, thường mất 7 đến 10 ngày. Khi vẽ hoa văn lên nền vải, người ta dùng một tấm ván trải vải lên mặt ván sau đó dùng bút vẽ (*co chia*) chấm sáp ong để vẽ. Bút vẽ cán dài 10cm, đầu bút hình tam giác (Δ) có xẻ rãnh để chấm sáp ong. Gấu váy là phần quan trọng nhất của váy

Hình 5 Váy người H'mông Hoa

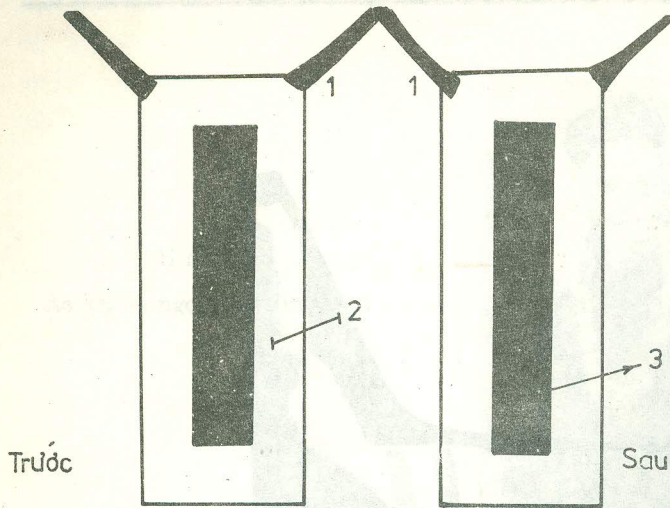
H.6 Khăn lung H'mông Hoa

H'mông Hoa. Gấu váy cao 20cm và rộng theo chu vi của váy. Hoa văn gấu váy thêu bằng chỉ màu theo các mô típ truyền thống của dân tộc. Ngoài cách thêu người ta còn ghép các mẫu vải màu theo các hình khối hoa văn. Màu sắc sử dụng ở gấu váy là màu xanh, đỏ, vàng.

Phần thân váy và gấu váy của người H'mông Hoa được trang trí dày đặc hoa văn theo kỹ thuật thêu và ghép vải màu. Đó là các đường thẳng song song, giữa ghép các miếng vải màu theo các hình khối hoa văn rất khéo léo trên nền vải chàm. Gấu váy là nơi phụ nữ H'mông Hoa để công trang trí nhiều hơn cả. Gấu váy được phân ra từng đoạn với những đồ án trang trí khác nhau, thường thì đoạn hoa văn đầu và cuối giống nhau để tạo nên thể đối xứng và tạo nên những mảng hoa văn xen kẽ nhau, đối xứng cách quãng. Mô

Hình 7: Khăn đội đầu H'mông Hoa,

1. Dây buộc (màu đỏ)
  2. Nền xā cạp (màu đen)
  3. Hoa vãn (màu xanh)
- H.8

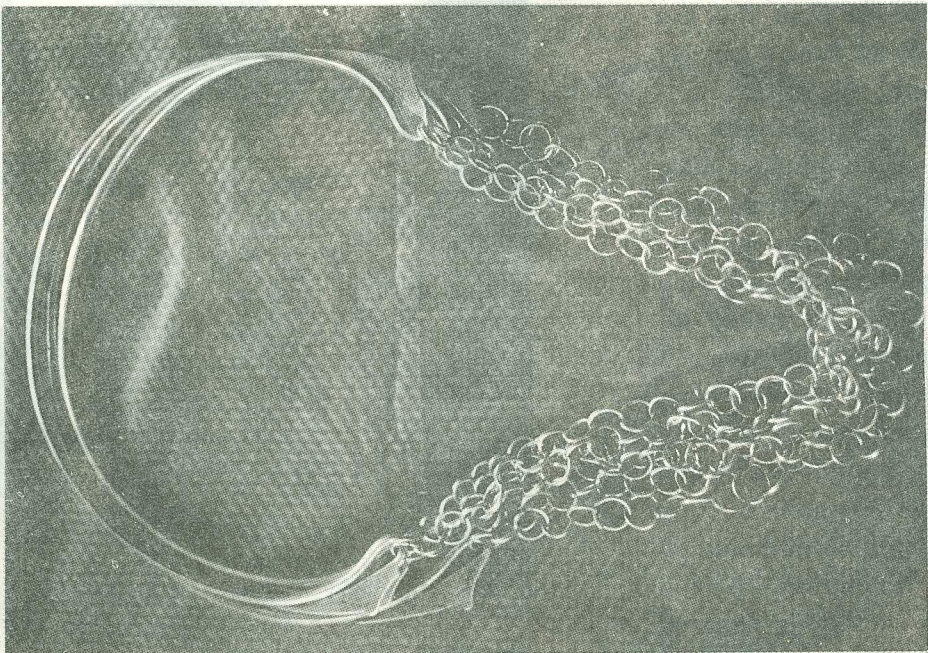
Hình 8: Tap dè H'mông

típ trang trí là hình tam giác (Δ), hình chữ thập, hình xoáy ốc, hình dấu nhân, hình hoa lá, hình thập nguyệt, v.v. mà mỗi hình là một màu xen nhau. Màu đỏ là màu chủ đạo trong màu sắc của người H'mông Hoa.

Phụ nữ H'mông Hoa rất giỏi trong việc thêu thùa, trang trí hoa văn ở cái váy. Các mô típ hoa văn và màu sắc trang trí được truyền từ đời này qua đời khác nên các bé gái H'mông 9 - 10 tuổi trở lên đã thành thạo trong việc chế tác một cái váy cho mình. Theo đồng bào, người con gái nào thêu các hình hoa văn vuông vức, cân đối, đường nét rõ ràng mới được xem là người con gái giỏi giang cẩn thận, khéo tay.

Người H'mông Hoa khi mặc váy dùng khăn lưng buộc ra bên ngoài. Khăn lưng (cho sữa) có 3 loại: *Sỉ li* (màu đỏ) dài 3m, *sỉ ma* (màu trắng - không có hoa văn) và *sỉ chua* (màu xanh - không có hoa văn). Chiếc *sỉ lỗ* rộng 10cm, hai đầu khăn có hoa văn và tua khăn.

Khi buộc khăn người ta gấp đôi khăn lại buộc vòng quanh bụng và chiếc khăn bên ngoài là *sỉ lỗ*, hai đầu khăn bỏ ra 2 bên hông.

Hình 9: Vòng cổ người H'mông

H.10 Váy H'mông trắng

Tạp dè (*cá phảng pá* - vùng Thanh, Nghệ gọi là *đài xê*) có 2 cái, dùng để che trước bụng và sau mông. Tạp dè làm bằng sợi lanh hoặc vải láng dài 80cm rộng 20 - 30cm, phía đầu có dây buộc vào bụng. Tạp dè thường được ghép một mảnh vải hình chữ nhật màu xanh ở chính giữa và 2 dây buộc màu đỏ còn nền là màu đen (xem hình vẽ).

Xà cạp (*xê cạp*) của người H'mông Hoa hình tam giác dài, 2 đầu có dây buộc để quấn từ cổ chân lên bắp chân. Xà cạp người H'mông Hoa khác các nhóm H'mông khác nhưng giống xà cạp của người Dao.

Trên đầu phụ nữ H'mông Hoa quấn một chiếc khăn (*chau pua*) dài khoảng 5 mét (2,5 sải tay) rộng 40cm (một khổ vải tự dệt). Người H'mông Hoa ở Sơn La, Lai Châu còn dùng khăn *phua pạ*

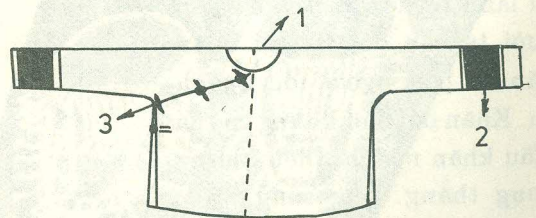
(khăn piêu) của người Thái nhưng được trang trí thêm một số hoa văn của H'mông và túi thổ cẩm của người Thái.

Bộ y phục của người H'mông Hoa rất giàu màu sắc và sử dụng nhiều đồ trang sức bằng bạc như vòng cổ (cô tảng), vòng tay, hoa tai (còn dề) v.v...

- *H'mông Trắng (Đơ)*. Áo đàn ông, gần giống áo nam Tày, Nùng, Dao sống bên cạnh, đó là loại áo cánh màu chàm có 4 túi trước ngực. Áo xẻ ngực, cúc vải đính theo nếp ngực, cổ đứng có viền chỉ màu xung quanh. Quần nam may theo kiểu chân què, cạp lá tọa, dúng quần thấp và rất doãng nên khi mặc cạp bắt chéo 2 bên dặt vào bên trong rồi dùng dây lưng hoặc khăn lưng buộc chặt ở bên ngoài.

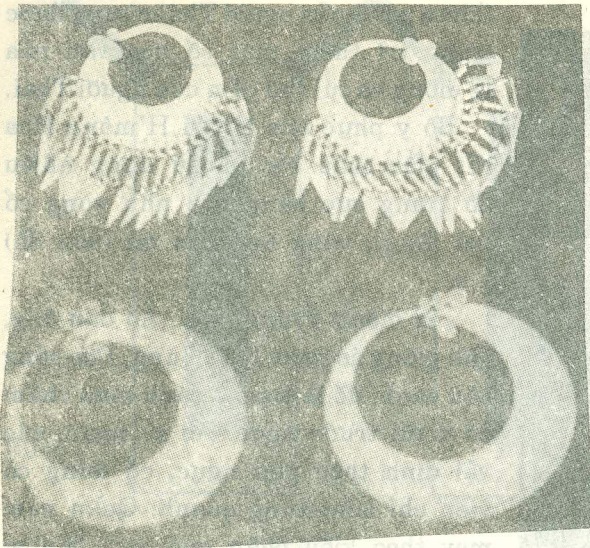
Áo phụ nữ, không khác H'mông Hoa. Áo may ngắn, xẻ ngực, cổ thìa và được đắp thêm một miếng vải xanh kẹp lấy thân áo, khi mặc bẻ ra bên ngoài phía sau cổ áo (yếm cổ).

Cũng là loại váy hở xếp ly, nhưng khác với tất cả các nhóm H'mông là váy màu trắng không có hoa văn - màu trắng của lanh. Đây là đặc điểm nổi bật nhất để

1. Cổ áo (hình tròn)
2. Máng hoa văn
3. Cúc vải cài nách

H.11 Áo ngắn H'mông Đen

Hình 12: hoa tai H'mông

phân biệt nhóm H'mông Trắng với các nhóm H'mông khác, như váy H'mông Hoa thì thêu hoa nhuộm chàm.

Tạp dề của người H'mông Trắng thêu và ghép hoa văn hình học bằng vải và chỉ màu (vàng, đỏ, xanh), dây tạp dề ghép hoa văn hình ô vuông mỗi cạnh 6cmx6cm và khi buộc tạp dề che kín sau lưng, các hình hoa văn vuông thẳng với chiều cao của người mặc.

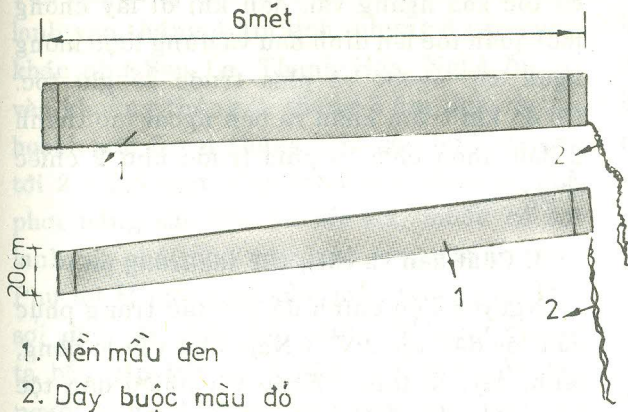
Khăn đội đầu là loại khăn dài từ 1 - 3mét rộng 20cm bằng loại lanh tự dệt. Khi vấn khăn người ta gấp đôi lại rồi quấn khăn ra bên ngoài tóc quanh đầu. Khăn đội đầu không có tua ở đầu khăn mà chỉ thêu những đường thẳng song song.

- H'mông Đen (đuz). Trong các nhóm H'mông có lẽ nữ H'mông Đen mặc áo ngắn nhất. Áo H'mông Đen may cổ tròn, cài cúc bên nách, mặc để hở lưng. Loại áo ngắn này may chỉ hết 1,2 mét vải khổ 40cm, cửa tay áo có trang trí hoa văn hình

học, đường dich đặc quả trám bằng chỉ màu. Ngoài áo ngắn mặc thường ngày, vào các dịp lễ tết, đi chơi, cô dâu về nhà chồng, phụ nữ nhất là thanh nữ còn mặc chiếc áo dài bên ngoài chiếc áo ngắn. Áo dài thường có chiều dài từ 85 - 90cm rộng 62 - 68cm. Áo dài may theo kiểu xẻ ngực, nẹp ngực đắp miếng vải xanh, đỏ, trắng, vạt áo trước ngắn hơn vạt sau 16cm. Áo dài trước đây thường may bằng vải sợi bông, nay may bằng loại vải láng đen và may hai lớp vải (lớp trong loại vải khác màu), ống tay áo phía trên (phần bắp tay) thêu hoa văn hình học, cửa ống tay ghép vải màu xanh rộng 2cm, nẹp ngực đắp một

H.13 Áo nữ H'mông Xanh

- 1. Nền màu đen
- 2. Dây buộc màu đỏ

Hình 14: Xà cạp

đường vải xanh, đỏ, trắng.

Váy của H'mông Đen cũng giống như váy của H'mông Trắng, H'mông Hoa nhưng may ngắn hơn. Váy nhuộm chàm đen, in hoa văn sập ong, ít thêu thùa, ghép vải màu như váy của H'mông Hoa. Gấu váy trang trí hoa văn hình vuông, tam giác và đường thẳng song song. Người H'mông đen mang tạp dề, khăn lưng, khăn đội đầu, xà cạp như các nhóm H'mông khác.

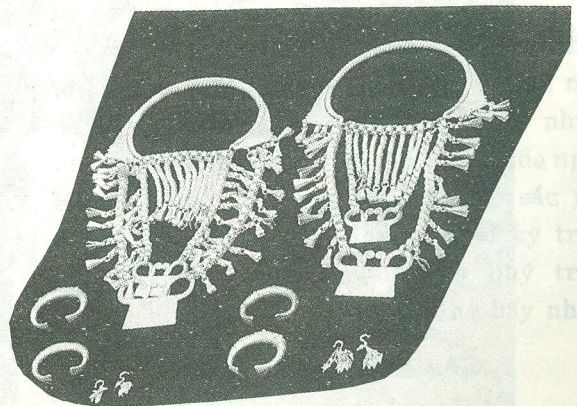
Người H'mông Đen phụ nữ để tóc giống người H'mông Hoa và cũng dùng đuôi tóc giả, song có một đặc điểm khác là đuôi tóc giả họ tết thành nhiều "sam" nhỏ (từ 30-40 sam).

Một đặc điểm nổi bật của nhóm H'mông Đen là áo, váy, khăn đội đầu, xà cạp... màu chàm đen là màu chủ đạo nhất trong y phục của họ.

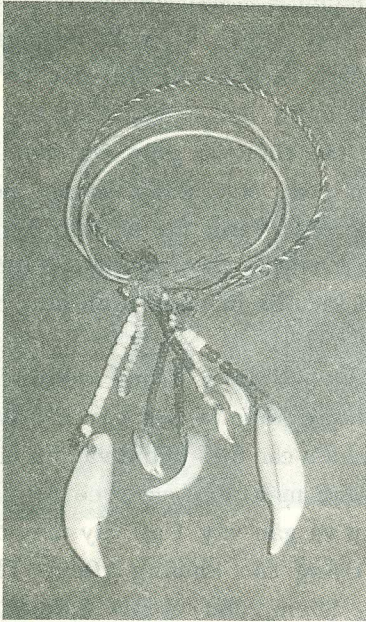
- *H'mông Xanh (Súa)*.
 Nam mặc áo không có trang trí hoa văn, chỉ có một đường viền nhỏ ở cổ tay. Phụ nữ mặc áo xẻ ngực, cổ thìa, tà áo xẻ lên đến nách, may bằng vải sợi lanh hoặc lág. Nẹp tà khâu theo

hình chữ A và đắp thêm miếng vải trắng hai bên sườn. Nách áo đắp ba miếng vải dọc theo người đến gấu áo với các màu: xanh, đen, trắng. Ống tay áo phân bắp tay thêu và ghép vải tạo hoa văn hình xoáy ốc, đường thẳng móc xích, cành cây. Cánh tay áo đắp 3 vòng hoa văn : trắng, đen, xanh. Cổ tay áo có một khoanh hoa văn hình học, hình hoa lá.

Váy H'mông Xanh khác với nhóm H'mông khác là loại váy kín (váy ống) có chiều cao 80 - 90cm và chu vi khoảng 2 - 2,5 mét. Váy cũng có 3 phần: cạp, thân và gấu váy. Cạp váy may đơn màu đen và trắng cao khoảng 10cm. Thân váy cao 70 - 80cm, chu vi 2 - 2,5m, ở giữa thân váy (cách cạp váy 25 - 30cm) trang trí một đoạn hoa văn rộng 20 - 30cm bằng phương pháp thêu và ghép vải màu. Đường thẳng song song ghép vải rộng 0,5 - 1cm, chạy xung quanh váy (từ 7 - 11 đường thẳng song song), màu sắc các đường này là: trắng, xanh, đen, tím, đỏ Ở giữa 2 hoa văn đoạn

H.15 Hoa tai

Vòng cổ trẻ em H'mông

H.16

đường thẳng song song là mảng hoa văn chữ thập ngoặc móc vào nhau chạy vòng theo thân váy. Mảng hoa văn này có chiều cao từ 15 - 20cm. Phía trên và dưới mảng hoa văn thêu 2 đường chỉ màu đỏ để tôn vẻ đẹp

của khối hoa văn. Thanh nữ H'mông Xanh, để tóc xõa ngang vai, đến khi đi lấy chồng mới quấn tóc lên đỉnh đầu và dùng lược móng ngựa cặp ngược về phía trước để giữ tóc. Do đó khi trùm khăn ra bên ngoài tạo thành 2 đầu nhọn chia ra phía trước như 2 chiếc sừng.

3. Chất liệu và cách chế tác trang phục

Nguyên liệu chính để chế tác trang phục của các dân tộc ở Việt Nam chủ yếu là bông, lanh, đay, tơ tằm... Khác với nhiều dân tộc ít người, người H'mông cư trú ở các đỉnh núi cao, sườn núi dốc nhiệt độ thường lạnh hơn các vùng khác nên đồng bào có tập quán lâu đời về trồng cây lanh lấy sợi dệt vải. Công việc trồng lanh, chế biến sợi và dệt vải là của chị em phụ nữ.

Đến một bản người H'mông, chúng ta thấy gia đình nào cũng có nương lanh, khung cửi dệt vải. Đất trồng lanh là nơi đất tốt, thoáng. Do sống ở các đỉnh núi cao, thung lũng núi đá khí hậu, thời tiết mỗi vùng một khác nên thời vụ trồng và thu hoạch lanh của đồng bào H'mông không thống nhất nhau.

Hình 17: Trang phục nam nữ H'mông Xanh

Ở các tỉnh Hà Giang, Cao Bằng, Lào Cai, Yên Bái đồng bào chọn đất và gieo hạt trồng lanh vào tháng 4 âm lịch, nhưng ở các vùng khác như Sơn La, Thanh Hóa, Nghệ An lại vào khoảng tháng 2, tháng 3 âm lịch và thu hoạch sau 3 - 4 tháng, khi cây lanh đã cao tới 2 - 2,5 mét. Cây lanh chặt đem về nhà phơi nắng sau bóc vỏ lấy sợi, muốn có sợi lanh tốt phải phơi cây lanh trong bóng râm. Phụ nữ H'mông rất cần mẫn trong việc làm sợi dệt vải. Khi đến vùng H'mông chúng ta bắt gặp bất cứ ở đâu, lúc nào trên tay người phụ nữ cũng đang tước sợi, quấn sợi vào bàn tay. Sau khi sợi được tước nhỏ và nối dài người ta đem ngâm nước rồi quấn vào *khâu li* để xe sợi. Cho sợi trắng, mềm người ta nấu sợi với nước tro bếp và sáp ong. Trước khi dệt, cho sợi vào *di đầu* ép mềm. Khi rồi việc nung rẫy người ta luồn sợi vào *phũa só* (khung dệt) để dệt vải. Kỹ thuật dệt vải của người H'mông còn thủ công, sợi dọc mắc trên khung dệt, còn sợi ngang phải luồn bằng tay và có một go dập cho sợi khít lại. Loại khung dệt này chỉ dệt được khổ vải 30 - 40cm và năng suất rất thấp. Một cái váy của phụ nữ dệt 3 - 4 tháng trời mới xong.

Người H'mông hồ vải bằng nước tro bếp, sáp ong và bột sắn. Sau khi hồ xong người ta đem ra bờ suối giặt và đặt lên mặt đá nhẵn, dùng đoạn gỗ tròn chà xát nhiều lần để mặt vải mịn và bóng. Vải phơi khô cất kỹ đến khi nào cần may váy, áo mới đem ra trang trí hoa văn, nhuộm chàm.

Người H'mông, trừ nhóm H'mông Trắng váy không nhuộm chàm còn lại tất cả y phục của họ đều nhuộm chàm trước khi cất may. Cách chế biến thuốc chàm của người H'mông không khác các dân tộc láng giềng Tày, Nùng, Thái, Dao là bao nhiêu.

Nghề trồng lanh dệt vải đã gắn bó lâu đời với người H'mông, nó không chỉ là nhu cầu lao động hàng ngày để phục vụ đời sống con người mà nó đã hòa nhập vào thế giới

tâm linh của đồng bào. Chính vì lẽ đó, ngày nay nhiều nơi, nhiều gia đình nghề trồng lanh dệt vải đã mai một, nhưng dù thế nào đi nữa trước khi chết người ta cũng chuẩn bị một bộ y phục bằng vải lanh, cất may đúng theo tập quán dân tộc. Như vậy mới yên tâm nhắm mắt xuôi tay và linh hồn của họ mới trở về hòa nhập cùng Tổ tiên.

* * *

Người H'mông dù nhóm địa phương nào, đều mặc vải lanh nhuộm chàm, trừ cái váy của nhóm H'mông Trắng là vẫn để nguyên vải mộc. Chất liệu vải lanh và màu sắc nhuộm chàm đã tạo nên một nét riêng của y phục H'mông.

Đàn ông mặc quần đũng thấp, áo cài vạt sang một bên, ngắn lửng để hở một khoang bụng. Nữ mặc váy xếp nhiều lớp ly, phủ ngoài là hai cái tạp dề trước sau, áo mặc may ngắn, cài khuy sang một bên, ống tay áo có ghép nhiều khoanh vải màu. Màu sắc trang trí trên trang phục rất sặc sỡ thường là các màu nguyên: đỏ, xanh, đen. Kỹ thuật tạo hoa văn trên trang phục kết hợp giữa thêu, dệt, ghép màu và in sáp ong. Ngoài màu sắc sặc sỡ người H'mông còn sử dụng rất nhiều đồ trang sức. Dùng bạc, hạt cườm, tua màu trên mặt vải... các đồ đeo vào người như các loại vòng, dây chuyền, xà tích, hoa tai, nhẫn...

Ngày nay cho dù có nhiều đổi mới trong nhiều lĩnh vực đời sống của con người, ngay cả ở những vùng xa xôi hẻo lánh, nhưng những nét trang phục truyền thống của người H'mông vẫn còn giữ được những sắc thái đậm nét. Chúng ta càng tìm hiểu kỹ trang phục H'mông bao nhiêu càng quý trọng những nét hoa văn truyền thống bấy nhiêu.

CHÚ THÍCH:

Ảnh sử dụng trong bài viết này của: Lê Bé, Phạm Quang Hoan, Nguyễn Ngọc Thanh, Lý Hành Sơn.